

Q.P. Code : 25611

[Time: 2½ Hours]

[Marks:75]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. Attempt all Questions.
 2. Each question carries 15 marks.

- Q. 1** Explain the influence of Business Class in the political process in Maharashtra.
OR
Critically review the relationship between Cooperative Sector and politics in Maharashtra.
- Q. 2** Discuss the nature of coalition politics in Maharashtra in the post 1995 period.
OR
Account for the decline of Congress party dominance in Maharashtra.
- Q. 3** Examine the role of Shetkari Sangathana in the farmers' movement in Maharashtra.
OR
Discuss the major problems of Tribal development in Maharashtra.
- Q. 4** Discuss the concept of civil society and its role in politics.
OR
Examine the Right to Information Movement in Maharashtra.
- Q. 5** Write short note on **any three** of the following:
a) Land Issues in Maharashtra
b) Bhartiya Janta Party
c) Shiv Sena
d) Swabhimani Shetkari Sanghathana
e) Initiatives for protection of environment

Q.P. Code : 25611

[वेळ: 2½ तास]

[गुण:७५]

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना: 1. सर्व प्रश्न सोडवा.
2. प्रत्येक प्रश्नाला १५ गुण आहेत.

- प्र. १ महाराष्ट्राच्या राजकीय प्रक्रियेमध्ये उद्योग वर्गाचा प्रभाव स्पष्ट करा.
किंवा
महाराष्ट्रातील राजकारण आणि सहकार क्षेत्राच्या संबंधाचा टिकात्मक आढावा घ्या.
- प्र. २ १९९५ नंतरच्या महाराष्ट्रातील आघाड्यांच्या राजकारणाच्या स्वरूपाची चर्चा करा.
किंवा
'महाराष्ट्रातील काँग्रेस पक्षाचा प्रभाव कमी होत आहे' आढावा घ्या.
- प्र. ३ महाराष्ट्रातील शेतकरी चळवळीमध्ये 'शेतकरी संघटने' च्या भूमिकेचे परीक्षण करा.
किंवा
महाराष्ट्रातील आदिवासी विकासाच्या मुख्य समस्यांची चर्चा करा.
- प्र. ४ नागरी समाजाची संकल्पना आणि तिच्या भूमिकेची चर्चा करा.
किंवा
महाराष्ट्रातील माहितीच्या अधिकाराच्या चळवळीचे परीक्षण करा.
- प्र. ५ पुढीलपैकी कोणत्याही तिन वर टिपा लिहा.
अ) महाराष्ट्रातील जमिनीचे मुद्दे
ब) भारतीय जनता पक्ष
क) शिवसेना
ड) स्वाभिमानी शेतकरी संघटना
इ) पर्यावरण रक्षणासाठीचे उपक्रम
